

NEJČASTĚJŠÍ VADY ŘEČI U DĚTÍ

MGR. EVA PEKAŘOVÁ

E-BOOK zdarma

LOGOPEDIE
HRAVĚ A S ÚSMĚVEM

Vady řeči u dětí se vyskytují v dnešní době u stále většího počtu dětí. Téměř každý rodič se proto zamýšlí na vývojem řeči svého dítěte a zajímá ho, jestli je vše v pořádku.

Pokud dítě nemluví, nebo mluví špatně, je pochopitelné, že jako rodiče hledáte odpověď na otázku, jestli je to vzhledem k věku „normální“ a nebo už je potřeba situaci řešit. Při hledání odpovědí pak můžete narazit také na spoustu cizích pojmů a názvů, kterým nemusíte úplně rozumět.

Proto jsem pro Vás napsala tento e-book, který Vám pomůže zorientovat se v nejčastějších dětských problémech s řečí a odpoví Vám na otázku: „Co když moje dítě...?“

CO KDYŽ VAŠE DÍTĚ...

... NEMLUVÍ

Vývoj řeči každého dítěte je značně individuální. Do 1 roku věku dítěte mluvíme o **fyziologické (přirozené, vývojové) nemluvnosti**. Dítě prochází přípravnými stádii vývoje řeči. Ještě nemluví, nepoužívá slova, ale křičí, brouká si, žvatlá. Používá znaky a gesta. Kolem 1 roku, postupně začíná používat první slůvka, která později začíná skládat do jednoduchých vět. Nemluví-li dítěte ve 3 letech nebo mluví méně než jeho vrstevníci, jedná se zřejmě o **opožděný vývoj řeči**. Dítě vývojově nezaostává v žádné jiné vývojové oblasti, pouze v řeči.

Je vždy nutné zjistit, zda se nejedná o opožděný vývoj řeči na podkladě sluchové vady, snížené úrovně rozumových schopností, vady mluvidel nebo poruchy centrální nervové soustavy.

Při rozvoji řeči je pak potřeba pracovat se všemi složkami osobnosti dítěte. Rozvíjet motoriku, grafomotoriku, zrakové a sluchové vnímání, paměť, pozornost. Nelze rozvíjet pouze řeč, protože všechny složky jsou vzájemně propojené a rozvoj jedné, podpoří rozvoj druhé.

CO KDYŽ VAŠE DÍTĚ... ...PŘESTALO MLUVIT

O mutismus se jedná v případě, že dítě nemluví (náhle přestane mluvit), ačkoliv by vlastně mluvit mohlo a umí to.

První upozornění na tuto narušenou komunikační schopnost dítěte je ve většině případů čas nástupu do mateřské školy, první pravidelné odloučení od domova, od matky. Můžeme rozlišit **mutismus totální**, kdy dítě přestane úplně mluvit, nebo **mutismus (s)elektivní**, kdy dítě komunikuje pouze ve vybraném okruhu blízkých osob, jinak ne. V jaké situaci dítě bude hovořit, nerozhoduje samo dítě, ale vychází to ze situace samotné.

Často se u těchto dětí neobjevuje ani žádný smích, pláč, kašel, zvuk dechu. Mimika a gestikulace je strnulá. Naproti tomu ve známém prostředí, v atmosféře, kterou dítě pocítuje jako příjemnou, hovoří živě, bez zábran, často dokonce až příliš, protože dohání svou potřebu mluvit. Mimika i gestikulace jsou živé.

Při terapii této narušené komunikační schopnosti je většinou nutná spolupráce s psychologem.

CO KDYŽ VAŠE DÍTĚ...

...KOKTÁ

Koktavost (balbuties) je velmi komplikovaná porucha řeči. Nezasahuje pouze do oblasti řeči, ale také do oblasti psychiky, mnohdy je narušeno neverbální chování (překonávání různých křečí v obličeji, grimasy, manipulace s prsty...).

Koktavost v pozdějším věku může zasahovat celou osobnost, především ve složce sebevědomí, emotivity, sociálního chování (vyhýbání se komunikaci s druhými, strach z mluvené před lidmi).

Doposud nejsou úplně přesně známy její příčiny, a proto je ti terapie této poruchy náročná a dlouhodobá záležitost, vyžadující hodně trpělivosti. Často je nutná spolupráce s více odborníky, nejčastěji s psychologem.

U dětí se může koktavost někdy objevit spontánně mezi 3. - 4. rokem a kolem 7. roku. Jedná se o **koktavost fyziologickou, přirozenou**. Tato koktavost se objevuje v určitém vývojovém období, kdy je dítě vystaveno větší zátěži a rychlému vývoji. Často se může objevit při nástupu do MŠ, ZŠ.

Většinou tato koktavost postupem času odezní, jakmile se vývoj dorovná nebo se sníží tlak na dítě z velké změny. V případě, že tyto problémy přetrvávají více jak měsíc a situace se nelepší, je potřeba vyhledat logopeda.

Mezi poruchy plynulosti řeči se řadí také **breptavost**. Někdy může být zaměněna právě s koktavostí. Jde však o narušení plynulosti v důsledku zrychleného tempa řeči. V řeči se objevuje v důsledku rychlého tempa opakování slov, hlásek, slabik, nesprávná artikulace, nesprávné tvoření vět, ztráta dějové linie, odbočování od tématu. Breptaví jedinci si většinou na rozdíl od jedinců s koktavostí svoji poruchu neuvědomují. Upozorněním na problém a zpomalením tempa řeči, je možné dosáhnout zlepšení.

CO KDYŽ VAŠE DÍTĚ... ...ŠPATNĚ VYSLOVUJE

Dyslalie je nejčastěji se vyskytující porucha řeči. Někdy je nazývána také patlavost. Jedná se o poruchu artikulace, kdy je narušena výslovnost jedné hlásky (např. R) nebo celé skupiny hlásek (např. sykavky CSZ).

Je třeba odlišovat vadnou výslovnost - dyslalii od nesprávné výslovnosti, která je přirozeným vývojovým jevem do určitého věku dítěte. **Vývojová dyslalie** přetrvává do 6.-7. roku dítěte, kdy se řeč dítěte postupně vyvíjí a upevňují se mluvní stereotypy. Dítě ještě neumí danou hlásku vyslovit vzhledem ke svému věku. Napodobuje slyšená slova, zkouší je opakovat. Nejdříve mu výslovnost jednotlivých slov nejde, slova komolí, postupně se výslovnost zlepšuje, zpřesňuje, přibližuje se normě.

Nejčastěji dítě hlásku, kterou ještě neumí, ve slovech vynechává nebo nahrazuje hláskou jinou (např. ruka - luka). Také může hlásku tvořit nesprávným způsobem (např. ráčkování nebo mezizubní sykavky, kdy dítě dává při výslovnosti hlásky jazyk mezi zuby).

Při včasné logopedické péči je výslovnost hlásek většinou brzy upravena.

CO KDYŽ VAŠE DÍTĚ...

...HUHŇÁ

Huhňavost (Rhinolalie) je narušení řeči, které postihuje především zvuk (rezonanci) řeči. Dochází k narušení rovnováhy mezi ústní a nosní rezonancí. Podle toho pak člověk mluví nápadně mnoho, nebo naopak velmi málo „přes nos“. K takovému narušení dochází například různými překážkami v dutině nosní (rýma, nosní polypy, zvětšená nosní mandle, vybočení nosní přepážky) nebo nedostatečnou činností měkkého patra, kdy měkké patro nedostatečně uzavírá vchod z dutiny ústní do nosní.

U dětí nejčastěji dochází ke **snížené nosovosti (hyponazalitě)** v důsledku zvětšené nosní mandle. Reč zní, jako by mělo dítě rýmu. Nosovky M, N, Ň zní jako B, D, Ď. Dítě neustále dýchá pusou, je unavené, při spaní chrápe, často se může budit.

Narušený zvuk řeči může být také v důsledku **obličejového rozštěpu**. Tuto narušenou komunikační schopnost označuje termín **palatolalie**. V důsledku rozštěpu je nejčastěji narušený zvuk (rezonance) řeči, artikulace, srozumitelnost, poruchy mimiky. Může se objevit také opožděný vývoj řeči.

Logoped při řešení rozštěpové vady musí spolupracovat s celým týmem odborníků - plastický chirurg, foniatr, pediatr, stomatolog, psycholog aj., kteří mají dítě s rozštěpem v péči.

CO KDYŽ VAŠE DÍTĚ... ...MÁ VELMI NESROZUMITELNOU ŘEČ

V případě, že řečový projev dítěte je značně nesrozumitelný a neodpovídá věkové úrovni dítěte, by se mohlo jednat o **vývojovou dysfázii**. Vývojová dysfázie je charakterizovaná jako specificky narušený vývoj řeči, který se projevuje ztíženou schopností naučit se verbálně komunikovat, i když podmínky pro rozvoj řeči dítěte jsou přiměřené a dostatečné.

Hlavními znaky vývojové dysfázie:

Dítě používá vlastní vytvořená slova, komolí slova. Má problémy poskládat slova do správné struktury (vytvořit smysluplné věty, souvětí). Řečový projev je celkově nesrozumitelný. Malá aktivní slovní zásoba. Mluvený projev je v nepoměru s celkovými rozumovými schopnostmi dítěte. Verbální složka je výrazně podprůměrná, zatím co neverbální je průměrná nebo nadprůměrná. Objevují se také deficity v oblasti jemné motoriky, grafomotoriky, paměti, pozornosti, zrakovém vnímání, pravo-levé orientaci. Také úroveň kresby dítěte je vzhledem k jeho věku velmi nízká. V kresbě chybí detaily.

Při rozvoji řeči je nutné stejně jako u opožděného vývoje řeči pracovat na rozvoji všech složek osobnosti dítěte.

Doufám, že Vám tento krátký přehled pomohl, abyste se jako rodiče zorientovali v problematice poruch řeči u dětí.

Pokud máte jakoukoliv pochybnost ohledně vývoje řeči Vašeho dítěte, navštivte co nejdříve odborníka. Raději přijít dříve a být ujistěný, že je vše v pořádku, než pak dohánět věci na poslední chvíli před nástupem do základní školy.

V případě dalších dotazů mě kontaktujte na email logopediehrave@gmail.com

Další informace, články a hry na prodej k rozvoji řeči naleznete na www.logopediezlin.cz

